

Tööstusettevõtete uuring 2020

aprill 2020

Töötlev tööstus

Eesti suurim majandussektor

- Eesti toodetud kaupade eksport 10,2 miljardit – 71% kogu kaupade ekspordist
- 121 tuhat töötajat
- 15% SKPst

Eesti ekspordi olukord on kaubagruppide lõikes väga erinev

Töötleva tööstuse müügitulu

▲ **+500**
mln

Eesti päritolu kaupade eksport

▼ **-1%**

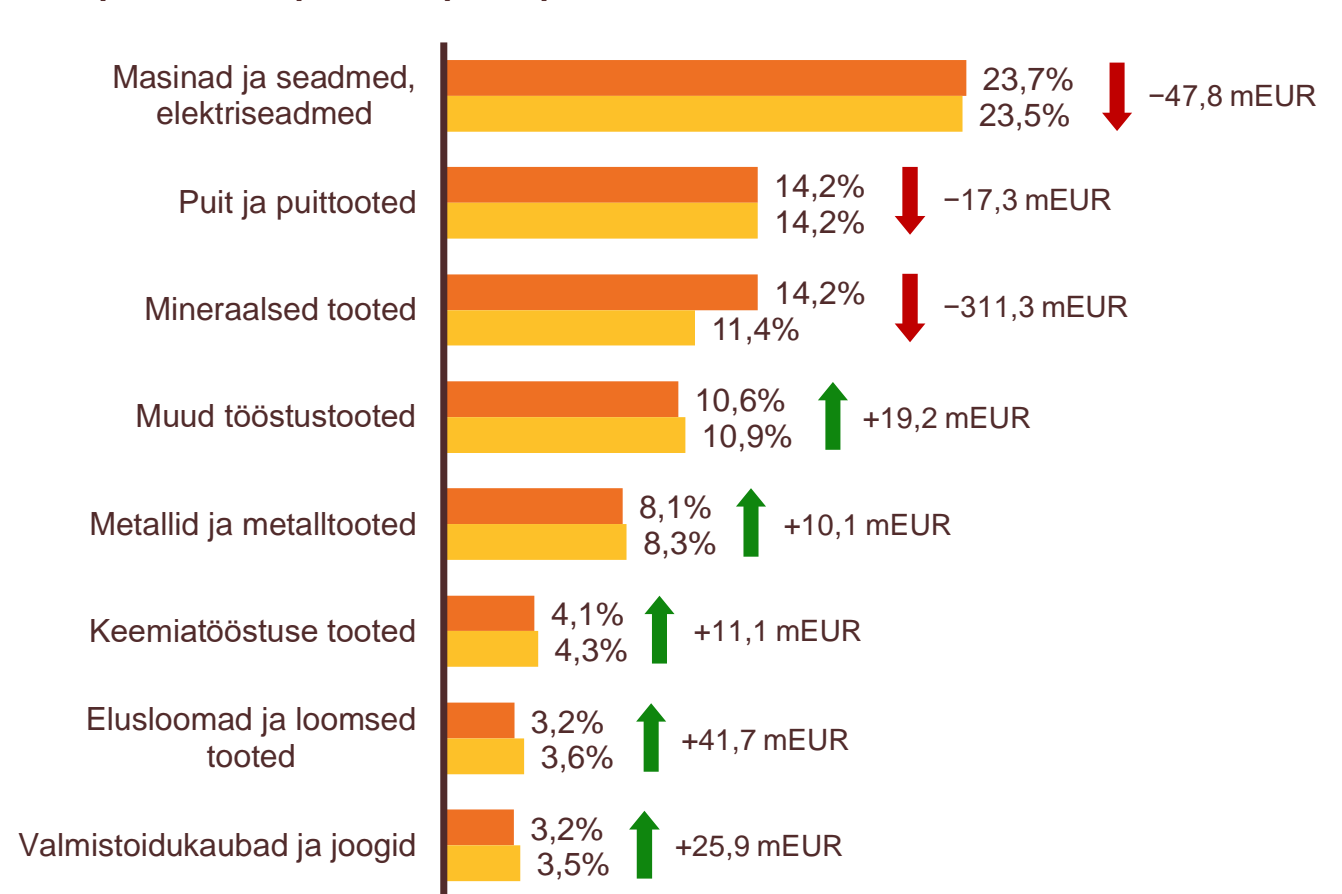
Eesti päritolu kaupade eksport (miljardit eurot)

Märgatavalt on vähenenud mineraalsete toodete ja elektriseadmete väljavedu.

Enim on suurenenud põllumajandussaaduste, toidukaupade ja mehaaniliste masinate väljavedu.

Eesti päritolu kaupade ekspordi peamised kaubaartiklid

* mEUR – miljonit eurot

Allikas: Statistikaamet

Muutused ekspordis suurematel sihtturgudel

	2014	2019	MUUTUS
	<ul style="list-style-type: none">Elektrimasinad ja -seadmed 20,9%Mööbel 12,0%Puit ja puittooted 10,4%	<ul style="list-style-type: none">Elektrimasinad ja -seadmed 19,5%Mööbel 13,1%Masinad ja seadmed 11,0%	<p>+390,7 MILJONIT EUROT Enim suurenenud: masinad ja seadmed +78,8 mEUR Enim vähenenud: seemned ja viljad -12,5 mEUR</p>
	<ul style="list-style-type: none">Elektrimasinad ja -seadmed 59,3%Puit ja puittooted 9,5%Mööbel 6,3%	<ul style="list-style-type: none">Puit ja puittooted 18,0%Elektrimasinad ja -seadmed 17,5%Mööbel 17,2%	<p>-695,0 MILJONIT EUROT Enim suurenenud: mööbel +100,0 mEUR Enim vähenenud: elektrimasinad ja -seadmed -968,0 mEUR</p>
	<ul style="list-style-type: none">Elektrimasinad ja -seadmed 35,4%Optilised aparaadid 12,6%Mänguasjad, spordivahendid 7,8%	<ul style="list-style-type: none">Elektrimasinad ja -seadmed 55,4%Mineraalne kütus, õlid 11,8%Masinad ja seadmed 9,2%	<p>+648,1 MILJONIT EUROT Enim suurenenud: elektrimasinad ja -seadmed +398,0 mEUR Enim vähenenud: anorgaanilised kemikaalid -4,7 mEUR</p>
	<ul style="list-style-type: none">Puit ja puittooted 19,1%Mööbel 18,9%Optilised aparaadid 10,5%	<ul style="list-style-type: none">Elektrimasinad ja -seadmed 20,6%Mööbel 17,4%Puit ja puittooted 14,6%	<p>+226,6 MILJONIT EUROT Enim suurenenud: elektrimasinad ja -seadmed +114,1 mEUR Enim vähenenud: kalad ja vähilaadsed -22,9 mEUR</p>
	<ul style="list-style-type: none">Mineraalne kütus, õlid 19,8%Puit ja puittooted 12,2%Elektrimasinad ja -seadmed 7,1%	<ul style="list-style-type: none">Mineraalne kütus, õlid 15,3%Puit ja puittooted 13,4%Piim ja piimatooted 8,3%	<p>-17,9 MILJONIT EUROT Enim suurenenud: joogid (veed), alkohol +13,1 mEUR Enim vähenenud: mineraalne kütus, õlid -28,9 mEUR</p>

* Eesti päritolu kaupade eksport

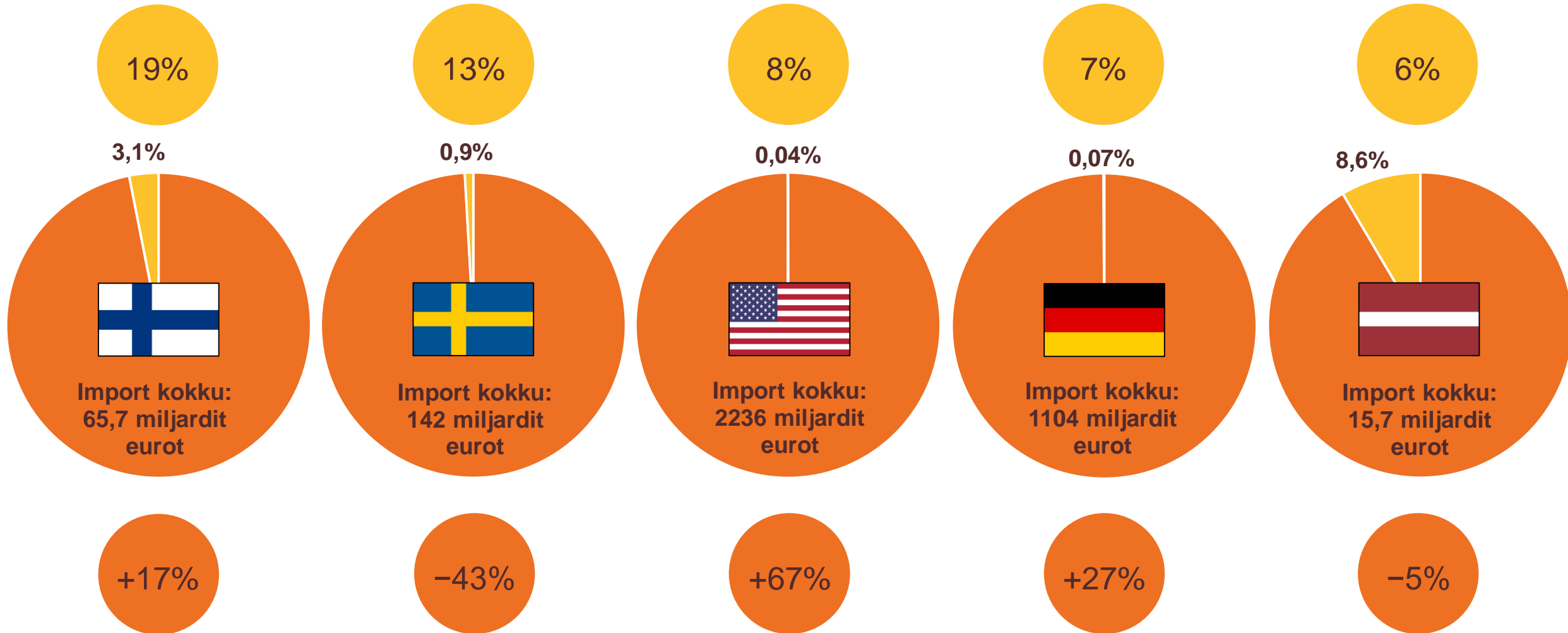
© Swedbank

* mEUR – miljonit eurot

Allikas: Statistikaamet

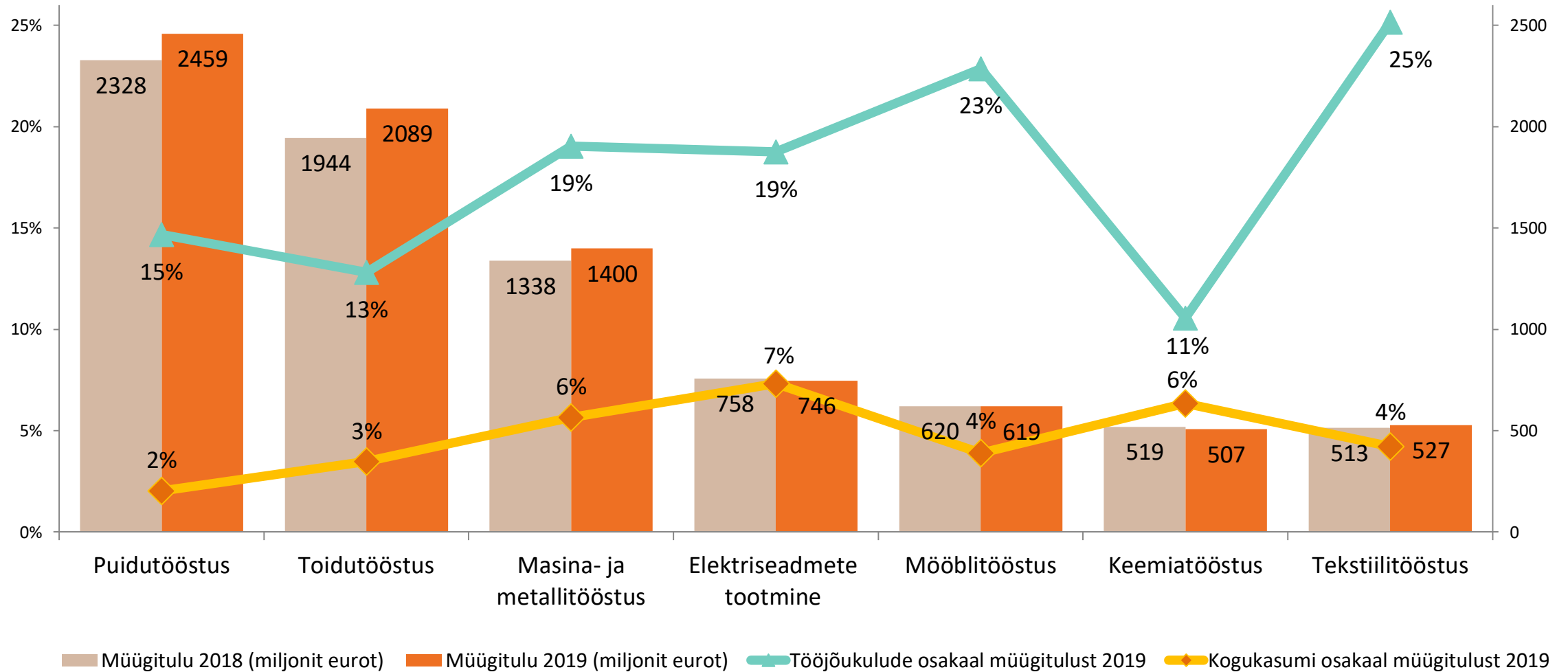
Eesti osatähtsus peamiste sihtriikide impordis on väike

OSAKAAL EESTI EKSPORDIST 2019. AASTAL

TURUOSA SUHTELINE MUUTUS VIIIE AASTAGA

Töötleva tööstuse põhinäitajad

Koroonaviiruse mõju

Globaalne

- Swedbanki prognoosi järgi langeb 2020. aastal maailmamajandus 2%, süngema stsenaariumi korral koguni 5%.
- Maailmamajandust ootab teises kvartalis tugev langus, kasvu taastumine peaks toimuma aasta teises pooles ja seda kiirenevas tempos.
- Lõplik mõjuulatus sõltub viiruse leviku kestusest.

Eesti

- Swedbanki põhistsenaariumi korral langeb Eesti majandus sel aastal 5%, negatiivse stsenaariumi korral aga üle 10%.
- Sektoriti eeldatav mõju kõige suurem **transpordi, hotellide, tööstuse ja kaubanduse** ettevõtetele. Need sektorid on välismõjudele enim avatud.
- Otsestest mõjudest võib märksa hullemaks osutuda kaudne mõju.

Koroonaviiruse mõju tööstusettevõtetele

Murekohad

Probleemid tarneahelates

Transport ja logistika, laoseisu juhtimine

Kulude õige juhtimine

Töötajate massilise haigestumise oht, karantiin

Kliendid viivitavad arvete tasumisega

Nõudluse vähenemine või uue müügi seiskumine

Proteksionistlik majanduspoliitika

Võimalused

Tarneaheidid joonistatakse ümber, võimalus Eesti ettevõtete jaoks (*nearshoring*)

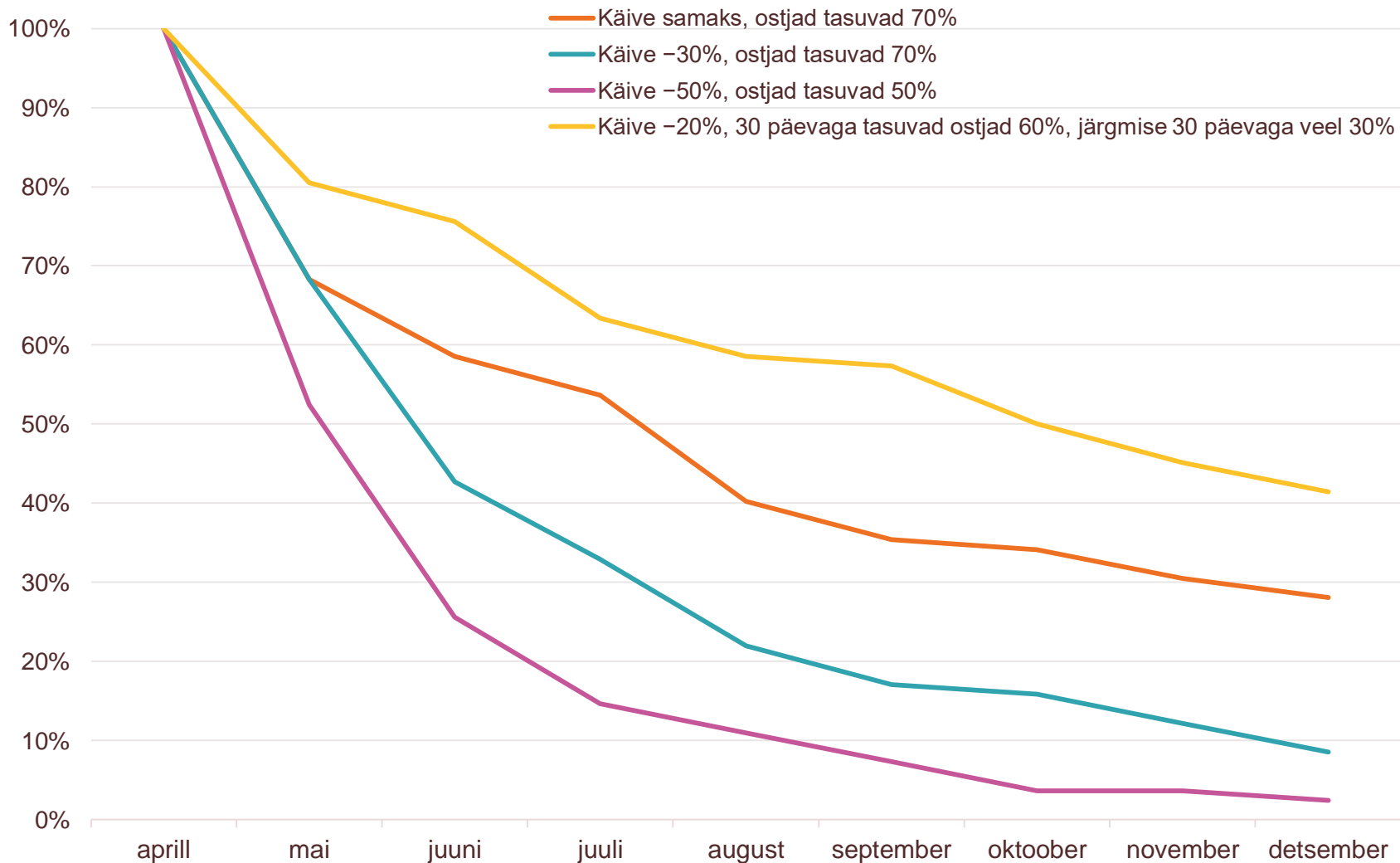
Varuvariantide loomine tarneahelates, leitakse uusi partnereid

Kohaliku tööjõu suurem liikumine, leitakse vajalikud spetsialistid

Tööjõud vs automatiseerimise ja digitaliseerimise võimalused

Pooltel tööstusettevõtetel ei pea bilanss üle kahe kuu vastu

Stresstest: kui kaua jätkub tööstusettevõtetel likviidsust? (% ettevõtetest)

Leebema stsenaariumi kohaselt tekivad **kahe kuuga** likviidsusprobleemid **veerandil** tööstusettevõtetest.

Negatiivsema stsenaariumi korral tekivad **kahe kuuga** likviidsusprobleemid **kolmel neljandikul** ettevõtetest.

Koroonaviirus - soovitus edasiseks

- **Koostada talitluspidevuse plaanid:**

- käitumine karantiini korral ja muude viiruse leviku tõkestamise meetmete rakendamine
- töötajate ajutine asendamine, hajutamine
- kriitiliste funktsioonide kaardistus
- kaugtöö, *outsourcingu* võimalused

- **Viia läbi riskianalüüs, et hinnata ettevõtte vastupanuvõimet ja likviidsusprobleemide teket:**

- langus müügikäibes (tk, hinnad)
- muutused kuludes
- häired tooraine hankimisel
- häired transpordikanalites (olgu need siis seotud tooraine või valmistoodanguga)

- **Kohandu:**

- **hoia ja loo likviidsust**
- suuremahulise investeringuprogrammi alustamisega on mõistlik oodata kuni viiruse kontrolli alla saamiseni
- kärbi püsikulused, et olla valmis ajutiseks uue müügi rahavoo peatumiseks
- praegu ei ole õige hetk dividende välja maksta ja uut kallist sõidukit liisida
- hoia hankijatega sidet makselimiitide hoidmiseks
- maanda ostjate makseriske

Pangaga on mõistlik rääkida varakult

- Probleemide tekkimisel informeerida panku kohe. Ei tasu jääda ootama, kui olukord on juba väga halb.
- Maksepuhkus – võimalik taotleda kuni kuue kuu pikkust põhiosa maksepuhkust, plaan ja riskid peavad olema läbi mõeldud.
- Lisalikviidsus – tuleb mõelda läbi, miks on vaja ja mis on ettevõtte tegevusplaan.
- Riskide maandamine – faktooring ja krediidikindlustus.
- Oota enne uue investeeringuga alustamist olukorra selginemist.
- Koostöö KredExiga.
- Igapäevase äri finantseerimine, kui riskid on läbi mõeldud ja keskkond tekitab uusi võimalusi.

2020. aasta küsitluse tulemused

Uuringus osales 284 ettevõtet

22% Rasketööstus

18% Puidutööstus

12% Toiduainetööstus

11% Ehitusmaterjalide tööstus

37% Muu
(mööbel, tekstiil, trükk, elektroonika jm)

Käive **4,59 miljardit**

Mediaankäive **4,17 miljonit**

63 ettevõtte käive **20+ miljonit**

Töötajate arv kokku **27 861**

Keskmine töötajate arv **98**

Fookus on jätkuvalt automatiseerimisel ja digitaliseerimisel

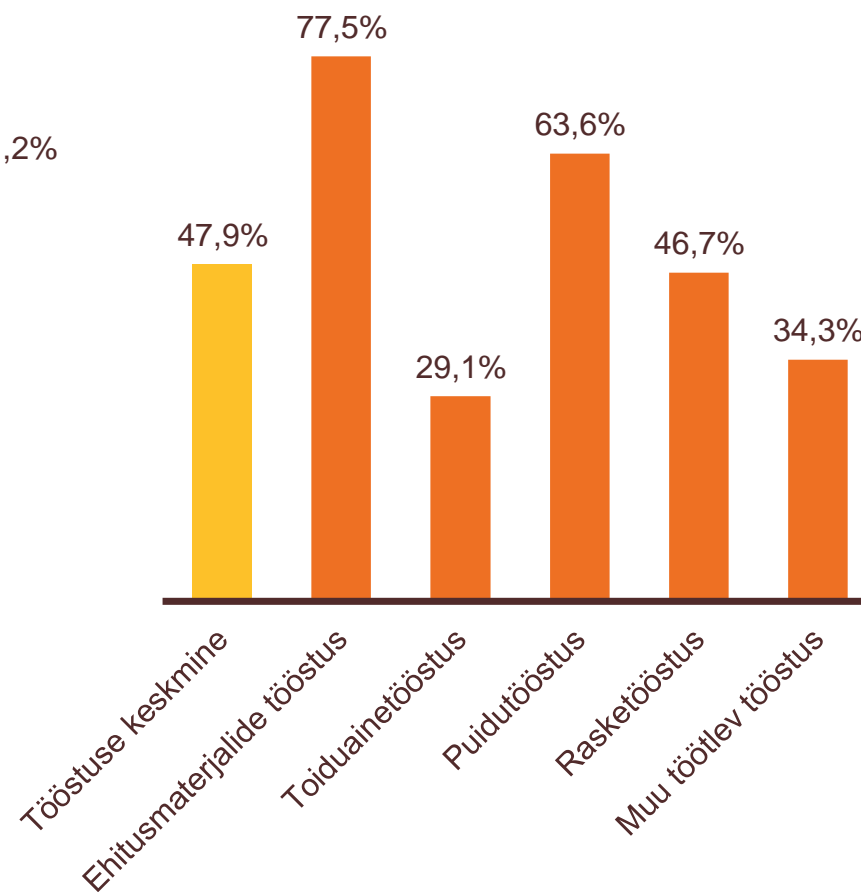
Automatiseerituse tase (% protsessidest)

Digitaliseerituse tase (% protsessidest)

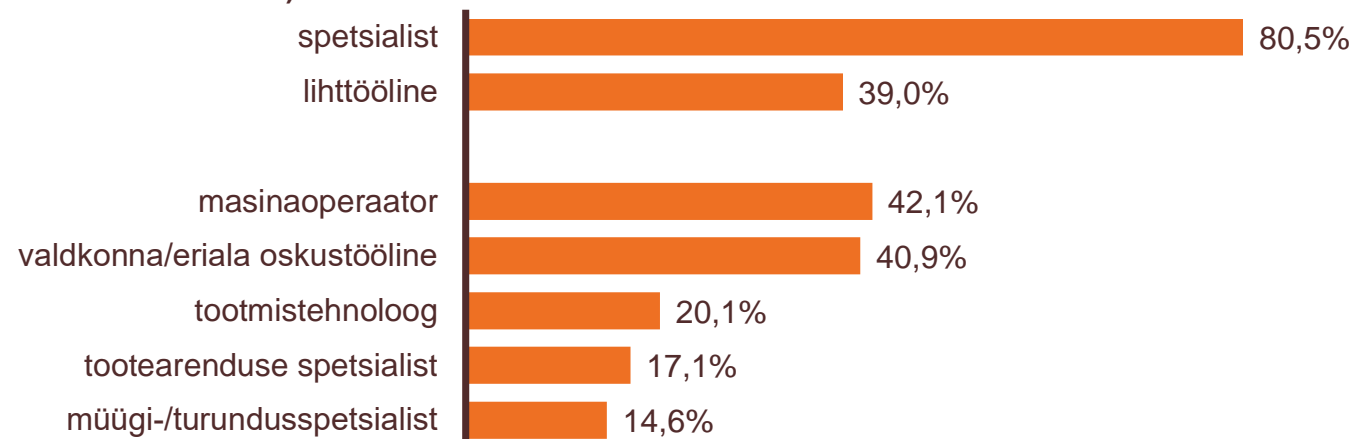

Automatiseerimise ja digitaliseerimise plaanitud osatähtsus investeeringutes

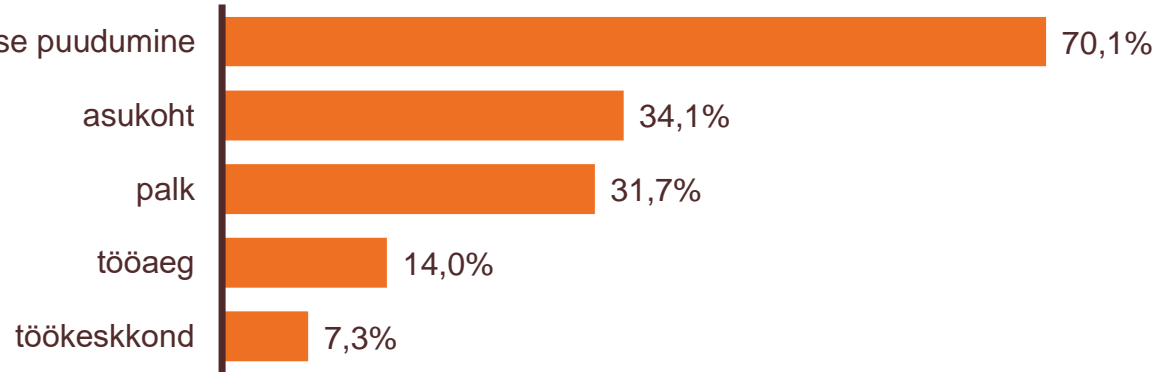

Kvalifitseeritud spetsialistid on jätkuvalt hinnas

Töötajad, kellest on tööstuses kõige enam puudu (% tööjõupuudust oluliseks pidanud ettevõtetest):

Suurimad takistused töötajate leidmisel (% tööjõupuudust oluliseks pidanud ettevõtetest):

Spetsialistidest tunneb puudust 80,5% tööjõupuudust oluliseks pidanud ettevõtetest (2019: 65,1%).

Lihttöölistest tunneb puudust 39,0% tööjõupuudust oluliseks pidanud ettevõtetest (2019: 27,6%).

Tööstus pakub üürikorterist paremat tootlust

Ettevõtete investeeringute plaanitud tasuvusaeg (aastates)

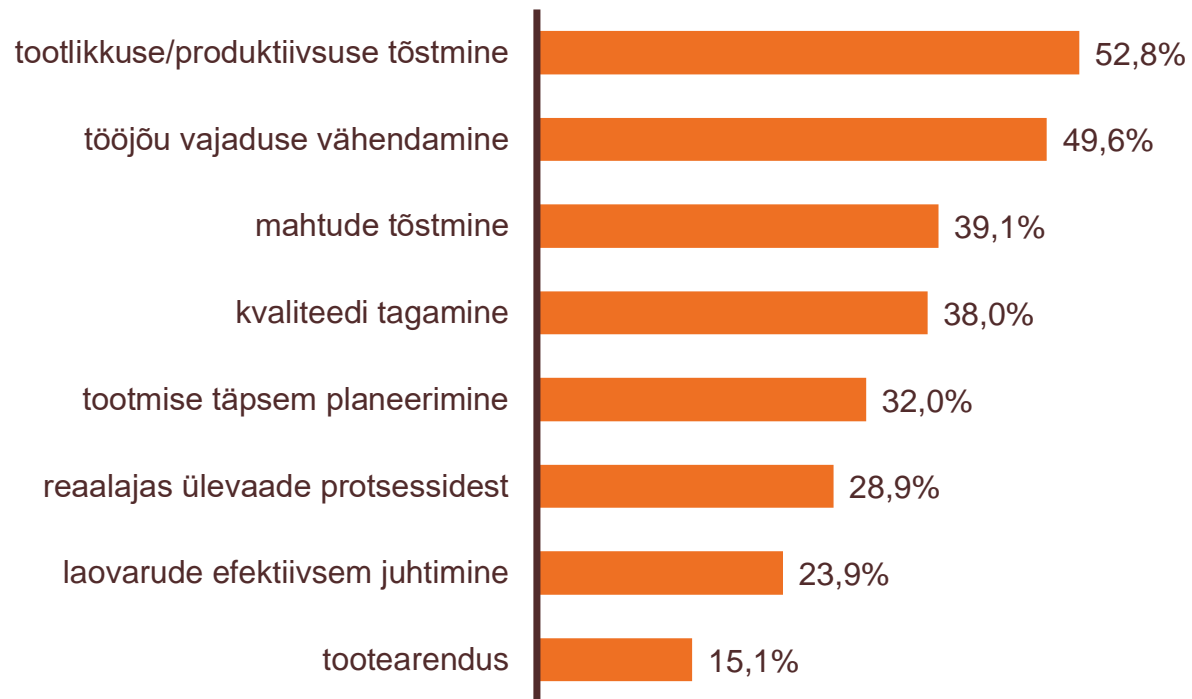

Tööstuse tegelik tasuvusaeg oli aastatel 2015-2018 keskmiselt **4,32 aastat**.

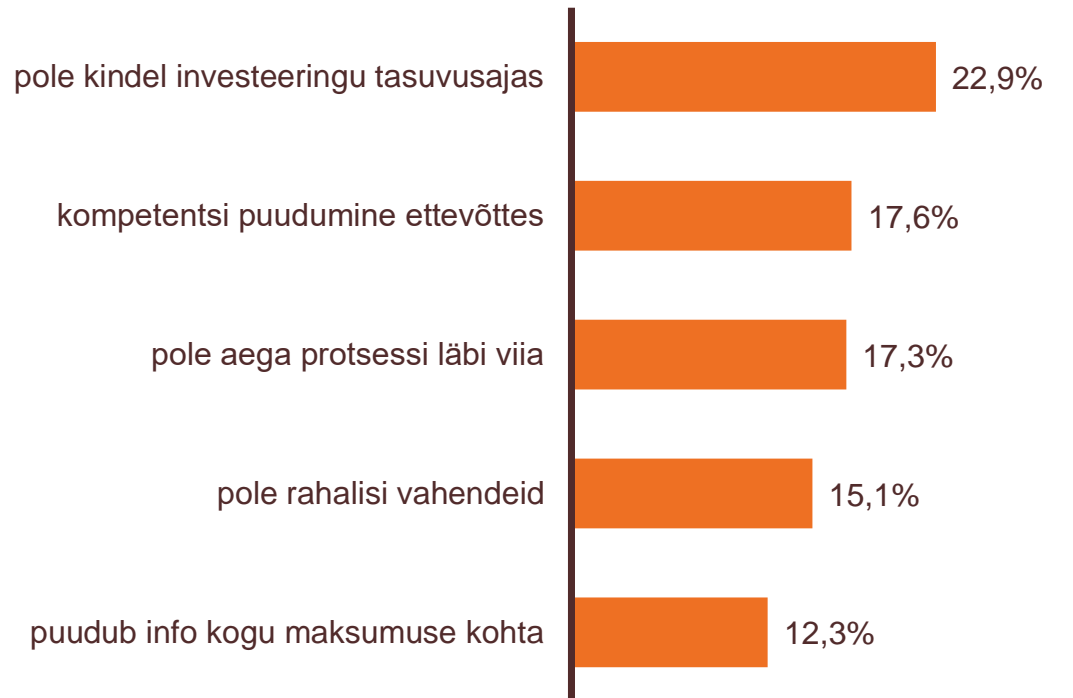
* *tasuvusaeg – aastate arv, mis kulub alginvesteeringu tasateenimiseks*

Automatiseerimise ja digitaliseerimise eesmärk on tööjõu vajaduse vähendamine ja efektiivsuse kasv

Miks tehakse? (% ettevõtetest)

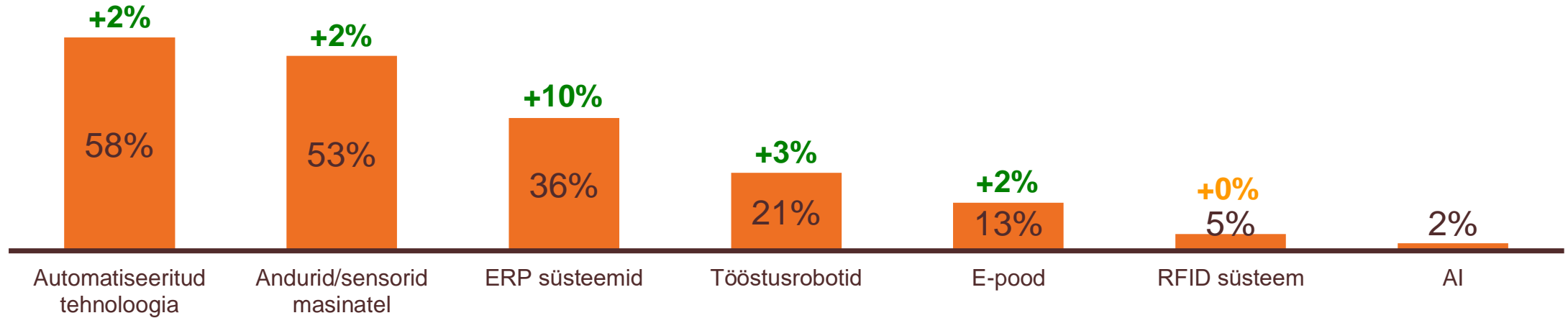

Mis hoiab tagasi? (% ettevõtetest)

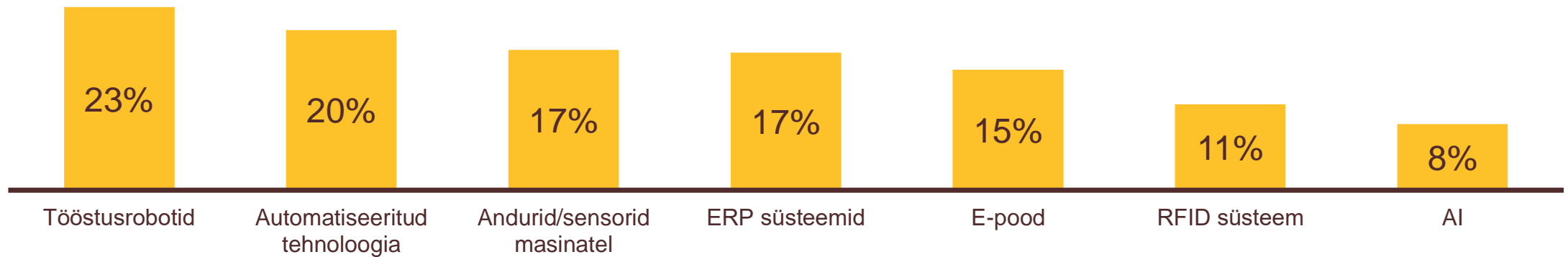

Digitaalsete lahenduste ja robotite kasutus on jõudsalt kasvamas

Täna kasutusel (ja muutus aastaga)

Investeeritakse 2 aasta jooksul

72,5% tööstusettevõtetest tegeleb jätkusuutlikkusega seotud riskide ja võimaluste juhtimisega

Millist mõju võib äritegevusele avaldada jätkusuutlikkuse teemade senisest suurem rõhuasetus ühiskonnas? (% ettevõtetest)

Jätkusuutlikkusega seotud **ettevõtte kulude suurenemist** peetakse kõige tõenäolisemaks **toiduainetööstuses** (77% vastajatest).

Jätkusuutlikkuse rõhuasetusest tingitud **uusi ärivõimalusi** nähakse enim puidutööstuses (44%) ning ehitusmaterjalide tööstuses (42%).

Milliseid tegevusi olete ellu viinud ja millised olete planeerinud järgmiseks 3 aastaks?

- „Varasemast rohkem tähelepanu pakenditele ja pakkematerjalidele, lisaks jälgime ja arvestame strateegiliste plaanide juures valdkonnapõhiseid kliimapoliitilisi muutuseid.“ – **toiduainetööstus**
- „Tootmisjääkide tõhusam haldamine ehk taaskasutamine.“ – **ehitusmaterjalide tööstus**
- „Vihmavee korje ja kasutamine tootmises.“ – **puidutööstus**

Kokkuvõte

- **Tööstuse tööshoidmine on meie majanduses kõige olulisem ülesanne.**
- Kriisiolukorras mõjutavad ettevõtteid uued riskid, mis vajavad juhtimist.
- Täna tuleb iga väiksemgi otsus põhjalikult läbi mõelda.
- Tööstusesse jõuab kriisi mõju viitega. Oluline, et vajalikul hetkel on olemas riigipoolsed toetavad meetmed.
- Meie töötleva tööstuse turuosa on sihtturgudel väike ja tänane olukord pakub uusi võimalusi.
- Häid spetsialiste napib paljudel ettevõtetel, tänane olukord pakub ka siin uusi võimalusi.
- Positiivse trendina on jätkunud ERP süsteemide ja tööstusrobotite rakendamine tööstuses.
- Tänapäevane olukord juhib suuremat tähelepanu automatiseerimise ja digitaliseerimise vajalikkusele.
- Käesoleva kriisi tulemina oleme ühiskonnana digihüppele rohkem avatud.

Swedbank

